

BEETJE ZUS, BEETJE ZO, ZAL OVERHEIDSUITGAVEN NIET REDDEN

'Cruciaal', het woord valt in regeringskringen wel vaker. Maar als het over de begroting gaat, is de woordkeuze in de huidige context terecht, vindt **GERT PEERSMAN**. Misschien moeten de ministers, behalve hun financiële dossiers, ook zijn aanbevelingen mee ter tafel nemen?

Masterplan, met de m van dringend

GERT PEERSMAN
Wie? Hoogleraar economie,
verbonden aan de UGent.

Wat? Als de begrotingsbesprekingen neerkomen op meer van hetzelfde, dan zijn ze nu al een maat voor niets.

Waarom? Alleen een drastische aanpak kan ons behoeden voor een Grieks scenario.

De regering is koortsachtig op zoek naar enkele miljarden euro om de begrotingsdoelstelling voor volgend jaar te halen. Omdat het kort dag is, zijn er niet zo gek veel mogelijkheden om dit te doen. Veel maatregelen hebben immers pas na een paar jaar een gunstig effect op de begroting. Het zal bijgevolg neerkomen op de kam halen door de overheidsuitgaven, hier en daar de belastingen een beetje verhogen en een lijstje van eenmalige maatregelen zoals betalingen uitstellen. Ondertussen branden onze ministers een kaarsje en hopen ze dat een flinke portie economische groei vanaf 2014 soelaas zal brengen. Hoe meer economische groei, des te meer belastinginkomsten er binnenstromen, waardoor de begroting er automatisch op vooruit zou moeten gaan. Want ook in 2014 en 2015 moet het tekort nog verder teruggedrongen worden.

Knip- en plakwerk

Het is ijdele hoop. Zelfs als de economie fors zou aantrekken, dan nog zullen er de komende jaren systematisch extra besparingen en nieuwe inkomsten moeten worden gezocht om de begroting niet te laten ontsporen. Ik heb pas, samen met Koen Schoors, een boek gepubliceerd, *De perfecte storm*. Daarin tonen we aan dat we het huidige besparingsritme nog minstens 30 jaar zouden moeten volhouden, alleen al om de vergrijzingsfactuur te betalen. Zelfs bij de meest optimistische groeiveronderstellingen moeten we op termijn een bedrag vinden dat equivalent is aan alle persoonsbelastingen die we nu aan vadertje staat afdragen, of dat het dubbele bedraagt van alle huidige uitgaven van de federale overheid buiten de sociale zekerheid. Dit is natuurlijk onmogelijk. Je kan de belastingen niet verdubbelen, en zeker niet meer besparen dan je uitgeeft. Toch is dat de strategie die de regering aan het volgen is: ieder jaar een catalogus aan maatregelen die neerkomen op kam halen door de uitgaven, belastingen beetje verhogen en, als toemaatje, een portie eenmalige maatregelen. Het staat in de sterren geschreven dat we met dat aanhoudend knip- en plakwerk van begrotingsmaatregelen vroeg of laat tegen de muur knallen. De typische trigger hiervoor is een recessie die de begroting in één klap onderuithaalt. En dan zijn drama's zoals we die in Spanje en Griekenland zien, onvermijdelijk. Dan moeten er plots zodanig veel drastische maatregelen

Pamplona, Spanje. Niet bepaald een wervend perspectief. © ap

Vandaag aankondigen dat de pensioenleeftijd ieder jaar met een aantal maanden opgetrokken zal worden, is verteerbaar

len genomen worden, dat de sociale gevolgen niet te overzien zijn.

Niets minder dan een masterplan

Om een catastrofe te vermijden, is er acute nood aan een masterplan om de overheidsfinanciën op lange termijn gezond te maken, en een beleid dat verder reikt dan de volgende verkiezingen of regeerperiode. Zo'n masterplan bestaat onder meer uit een drastische verschuiving van de belastingen op arbeid naar kapitaal (vermogen) en consumptie (btw, milieu), een grondige hervorming van de arbeidsmarkt en de pensioenen, en een strategisch industrieel en concurrentiebeleid op lange termijn. Dit zijn veelal maatregelen waarvan je de effecten misschien niet meteen in de begroting voelt, maar die – eenmaal op kruissnelheid – wel degelijk een boost zullen geven, zonder het risico dat je op een dag serieus in de problemen komt. Op die manier

voorkom je ook sociale drama's. Als je, bijvoorbeeld, vandaag aankondigt dat de pensioenleeftijd ieder jaar met een aantal maanden opgetrokken zal worden, dan is dit verteerbaar. Als je, met de rug tegen de muur, er ineens vijf jaar moet bij doen, vraag je om problemen. Tegelijk neem je met een masterplan heel wat onzekerheid weg. Hoe zal de fiscaliteit er de komende jaren uitzien? Wordt arbeid minder belast, of niet? Zo ja, hoeveel? Welke belastingen zullen er precies verhoogd worden? In welke mate blijft de notionele interestaftrek bestaan? Hoe evolueert het statuut van arbeiders en bedienden? Niemand weet het op dit moment. Pensioenen idem. We weten dat we langer zullen moeten werken. Maar hoe lang? Tot welke leeftijd is het voor bedrijven de moeite om te investeren in werknemers? Doe hier gerust nog een schepje onzekerheid over de politieke toekomst bovenop.

Akelig scenario

Niets is schadelijker voor economische groei dan onzeker zijn over al deze zaken. Gezinnen die niet weten hoeveel belastingen ze de komende jaren precies zullen moeten afdragen en die twijfelen of ze nog wel een volwaardig pensioen zullen hebben, consumeren niet, maar zullen meer sparen dan nodig is. Ondernemingen die niet weten hoe de fiscale situatie er over enkele jaren zal uitzien, hoe de arbeidsmarkt zal functioneren of die geen idee hebben hoe lang de loopbaan van hun werknemers zal duren, stellen investeringen uit tot ze meer zekerheid hebben. Bedrijven investeren dan, bijvoorbeeld, liever in een land met meer zekerheid, met een duidelijk leesbaar beleid, zelfs al is het rendement van de investering daar minder of zijn de arbeidskosten er op dit moment hoger. Deze onzekerheid wegnemen via een masterplan kost op zich geen geld, en zal de economie zelfs vandaag al een duw in de rug geven. Beste politici, we zijn door de crisis gelukkig minder hard getroffen dan vele andere landen. Maar die landen namen ondertussen wél de broodnodige maatregelen. Als we de zaken niet grondig aanpakken, zullen wij diegene zijn die de klappen krijgen. Zeg dus niet dat economen niet tijdig gewaarschuwd hebben.

'De perfecte storm' is uitgegeven bij Borgerhoff & Lambergts.